

2024/1274

3.5.2024

KOMISJONI OTSUS (EL) 2024/1274,

29. aprill 2024,

millega tehakse Kreeka Vabariigile erand Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/943 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/944 teatavatest sätetest seoses Kreetaa saarega

(teatavaks tehtud numbri C(2024) 2890 all)

(Ainult kreekakeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrust (EL) 2019/943, milles käsitletakse elektrienergia siseturgu, ⁽¹⁾ eriti selle artiklit 64,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiivi (EL) 2019/944 elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL, ⁽²⁾ eriti selle artiklit 66,

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

- (1) 21. veebruaril 2022 võttis komisjon vastu otsuse (EL) 2022/258, ⁽³⁾ millega tehakse Kreekale seoses Kreetaa saarega erand määruse (EL) 2019/943 ja direktiivi (EL) 2019/944 järgmistest sätetest.
- a) Määruse (EL) 2019/943 artiklis 6 on sätestatud eeskirjad tasakaalustamisturu kohta.
 - b) Määruse (EL) 2019/943 artikli 7 lõikes 1 käsitletakse põhivõrguettevõtjate ja määratud elektriturukorraldajate korraldatud lõimitud järgmise päeva ja päevasiseste turgude juhtimist kooskõlas komisjoni määrusega (EL) 2015/1222 ⁽⁴⁾.
 - c) Määruse (EL) 2019/943 artikli 8 lõigetega 1 ja 4 on kehtestatud vastavalt määratud elektriturukorraldajatele kohustus võimaldada turuosalistel kaubelda energiaga reaajalähedaselt ning vähemalt piirkonnaüleste tehingute sulgemisajani päevasisesel turul ning nähtud ette, et tasakaaluarveldusperiood peab olema kõigis plaanimispiirkondades 15 minutit.
 - d) Määruse (EL) 2019/943 artiklis 9 käsitletakse forvardturgusid.
 - e) Määruse (EL) 2019/943 artiklis 10 käsitletakse tehnilisi pakkumisiire, mida kohaldatakse elektrienergia hulgihinna.
 - f) Määruse (EL) 2019/943 artiklis 11 käsitletakse saamata jäänud energia hinda, mis on hinnanguline maksimaalne elektrihind, mida tarbijad on nõus maksma elektrikatkestuse ärahoidmise eest.
 - g) Direktiivi (EL) 2019/944 artikli 40 lõiked 4–7, milles on sätestatud põhivõrguettevõtjate teatavad ülesanded, sealhulgas sagedusega mitteseotud tugiteenuste hankimine.

⁽¹⁾ ELT L 158, 14.6.2019, lk 54, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj>.

⁽²⁾ ELT L 158, 14.6.2019, lk 125, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj>.

⁽³⁾ Komisjoni 21. veebruari 2022. aasta otsus (EL) 2022/258, millega tehakse Kreeka Vabariigile erand Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/943 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/944 teatavatest sätetest seoses Kreetaga (ELT L 42, 23.2.2022, lk 92, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2022/258/oj>).

⁽⁴⁾ Komisjoni 24. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1222, millega kehtestatakse võimsuse jaotamise ja ülekoormuse juhtimise suunised (ELT L 197, 25.7.2015, lk 24, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1222/oj>).

- (2) Otsusega (EL) 2022/258 tehtud erand kuulub kohaldamisele kuni 31. detsembrini 2023 või kuni Kreeta saare elektrivõrgu täieliku ühendamiseni Kreeka mandriosaga, olenevalt sellest, kumb on varasem.
- (3) 18. detsembril 2023 esitas Kreeka komisjonile seoses Kreeta saarega uue taotluse (edaspidi „taotlus“) erandi tegemiseks põhjenduses 1 osutatud sätetest. Uues taotluses selgitas Kreeka, et ettenägematute viivituste tõttu asjaomases ehitustegevuses ja lubade menetluses ei olnud Kreeta saare täielik võrguga ühendamine 2023. aasta detsembri lõpuks võimalik, ning taotles uut erandit nendest sätetest kuni 31. detsembrini 2025 või kuni Kreeta saare elektrivõrgu Kreeka mandriosaga täieliku ühendamise lõpuleviimiseni, olenevalt sellest, kumb on varasem.
- (4) 28. veebruaril 2024 avaldas komisjon taotluse oma veebisaidil ning kutsus liikmesriike ja sidusrühmi üles esitama märkused 27. märtsiks 2024. Ainult üks isik esitas märkusi, mis käsitlesid täiendava tavapärase tootmisvõimsuse paigaldamist Kreetale ja selle eest makstavat tasu. Täpsemalt väljendas huvitatud isik muret, et kohaldatav tasustamissüsteem ei pruugi olla kooskõlas reservvõimsuse mehhanismide suhtes kohaldatavate ELi eeskirjadega. Kahtluste vältimiseks ei ole Kreeka taotlenud erandit reservvõimsuse mehhanismide suhtes kohaldatavatest ELi eeskirjadest, mis tähendab, et neid eeskirju kohaldatakse jätkuvalt Kreeta tootmisvõimsuse tasustamiskavade suhtes. Seega ei kuulu saadud märkused käesoleva otsuse kohaldamisalasse. Lisaks ei piira käesolev otsus ELi riigiabi käsitlevate õigusaktide kohaldamist.

2. KREETA SAAR

Kreeta saare elektrisüsteem ja -turg

- (5) Kreekale kuuluv Kreeta saar asub Vahemeres Kreeka mandriosast lõuna pool. Kuni 3. juulini 2021 oli saarel autonoomne elektrisüsteem, mis ei olnud ühendatud Kreeka mandriosa elektrivõrguga.
- (6) Nagu on selgitatud otsuse (EL) 2022/258 põhjendustes 6–9, käsitas Kreeka enesele kuuluva Kreeta saare elektrivõrgu täielikku ühendamist Kreeka mandriosaga prioriteetse projektina, mis pidi kava kohaselt lõpule jõudma 2023. aasta lõpuks ja toimuma kahes etapis:
 - a) ühendamise projekti I etapp, mis on seotud Kreeta saare elektrivõrgu ühendamise Peloponnesose poolsaarega (edaspidi „I etapi ühendus“), viidi lõpule 1. novembril 2021;
 - b) ühendamise projekti II etapp hõlmab Kreeta saare keskosa (Irakleio maakonna) ühendamist Kreeka mandriosaga (Atika piirkond) (edaspidi „II etapi ühendus“). II etapi ühenduse lõpuleviimisel peaks Kreeta saar olema täielikult ühendatud mandriosa ülekandevõrguga ja saare elektrinõudlus peaks olema täielikult rahuldatud.
- (7) Enne I etapi ühenduse lõpuleviimist oli Kreeta saare elektriturg selline, et tootjad ja tarnijad ei esitanud Kreeka turul ühtegi pakkumust ning tootmisüksused jaotati vastavalt nende minimaalsetele muutuvkuludele. Kreeta elektrienergia hulгимүүги kliiringhind arvatati kuupõhiselt, võttes aluseks tavapäraste elektritootmisüksuste, mis kõik kuulusid turgu valitsevale ettevõtjale Public Power Cooperation S.A. (edaspidi „PPC S.A.“), muutuv- ja kogukulud. PPC S.A. oli saarel ainus tavaenergia tootja. Lisaks oli mitu taastuvatest energiaallikatest elektri tootjat, kelle tasu on kindlaks määratud elektriosulepingu alusel või vastavalt iga tootmisüksuse kasutuselevõtu kuupäevale. Sellise mudeli kohaldamine lõppes, kui I etapp viidi lõpule 1. novembril 2021.

- (8) Üleminekuperioodil, mis kestab I etapi lõpuleviimisest II etapi lõpuleviimiseni (edaspidi „üleminekuperiood“), kohaldatakse Kreea elektriturul hübriidturu mudelit (edaspidi „hübriidmudel“). Hübriidmudeli toimimise üksikasjad on esitatud otsuse (EL) 2022/258 põhjendustes 15–19.
- (9) Kokkuvõttes esitab Kreea elektribörs HEnEX hübriidmudeli kohaselt kogu Kreea koormuse ja soojustootmise tellimused nii järgmise päeva kui ka päevasisesele turule. Need tellimused esitatakse Kreea kõigi koormuse esindajate ja soojustootjate nimel. Kõik taastuvatest energiaallikatest elektri tootjate lepingud on ministri otsusega üle antud taastuvenergia allikate ja päritolutatagiste haldurile (edaspidi „DAPEEP“) ning jaotusvõrguettevõtja (edaspidi „HEDNO S.A.“) esitab DAPEEPile kõik asjakohased mõõtmisandmed nii Kreetal olemasolevate kui ka uute taastuvate energiaallikate kohta. Samal ajal esitab DAPEEP tellimused kogu Kreea taastuvenergia tootmise kohta. Nende tellimuste alusel jaotatakse Kreea põhivõrguettevõtja (edaspidi „IPTO S.A.“) prognoosi kohaselt kogu elektrinõudlus koormuse esindajatele vastavalt nende tarne osakaalule, mille HEDNO S.A. eelnevalt kuupõhiselt arvutas. Pärast selle protsessi lõpuleviimist sisestatakse Kreea täielik koormus- ja tootmisprofiil virtuaalselt Kreea mandriosa ühendatud võrgu järgmise päeva ja päevasisesetele turgudele.
- (10) Taotluse kohaselt järgib I etapi ühenduse haldamine majanduslikke signaale, mis kajastavad hindade kujunemist mandriosa ühendatud võrgus võrreldes Kreea elektrituruga. Arvestades, et Kreetal on kõrged soojuselektri tootmise kulud, siis I etapi ühenduse kaudu peamiselt imporditakse Kreetale elektrit. See ei ole aga alati nii. Kui Kreea taastuvatest energiaallikatest toodetakse elektrit ajal, mil koormus on väike ja tootmine on suur, siis hakkab I etapi ühendus toimima vastassuunas, viies elektrit Kreetalt mandrile. Kreeka selgitas, et sellisel juhul on elekter toodetud just taastuvatest energiaallikatest, kuna kogu soojusenergia varal tootmine teenindab Kreea kohalikku koormust.
- (11) Kreeka teatas, et hübriidmudel jõustus järgmiste riiklike meetmetega: Kreeka õigusakti 4821/2021 artiklid 105, 107 ja 108 ning riigi reguleeriva asutuse otsused nr 755/2021 ja 807/2021.
- (12) Lisaks väitis Kreeka, et üleminekuperioodil on hübriidmudel osutunud Kreea jaoks kõige sobivamaks, tõhusamaks ja tulemuslikumaks turusüsteemiks võrreldes kahe kaalutud alternatiiviga, milleks on Kreea integreerimine Kreea elektriturule vastavalt ühe või kahe pakkumispiirkonna kaudu. Selle väite toetuseks esitas Kreeka teabe, mis tõendab, et hübriidmudel on võimaldanud kulusid märkimisväärselt kokku hoida, vältida liigseid ümberjaotamiskulusid, vähendada elektrienergia tarnimise kulusid ja tõhustada vähem saastavate tehnoloogiate kasutamist.
- (13) Kreeka väitis, et jaemüügitur on avatud kõigile tarnijatele, kellest ligikaudu 15 tegutsevad praegu Kreea saarel. Võttes arvesse asjaolu, et Kreetal on tootmiskulud suuremad kui Kreeka ühendatud elektrivõrgus, otsustas Kreeka, et tarnijad kohaldavad kogu Kreea territooriumil iga tarbijate kategooriate kohta ühtset tasu. See otsus põhines sotsiaalse ühtekuuluvuse kaalutlustel.

3. TAOTLETUD ERAND

- (14) Kreea saare kohta esitatud eranditaotlus põhineb sellel, et tegemist on väikese ühendatud süsteemiga määruse (EL) 2019/943 artikli 64 lõike 1 punkti a tähenduses. Seda määratlust kinnitati otsuse (EL) 2022/258 põhjendustes 36–40.

3.1. Määruse (EL) 2019/943 artikli 64 kohane erand

- (15) Kreeka taotles Kreea saare suhtes uut erandit määruse (EL) 2019/943 artiklist 6, artikli 7 lõikest 1, artikli 8 lõigetest 1 ja 4 ning artiklitest 9, 10 ja 11.

3.2. **Direktiivi (EL) 2019/944 artikli 66 kohane erand**

- (16) Kreeka taotles Kreeta saare suhtes uut erandit direktiivi (EL) 2019/944 artikli 40 lõigetest 4–7.

3.3. **Taotletud erandi kehtivusaeg**

- (17) Kreeka taotles, et erandi kehtivusaeg oleks sama pikk kui üleminekuperiood, nimelt kuni 2025. aasta lõpuni, mil Kreeta võrk ühendatakse täielikult Kreeka mandriosa omaga. Kreeka selgitas, et kuigi Kreeta saare teatavad võrgu uuendused toimuvad järk-järgult kuni 2028. aasta lõpuni, ei ohusta need II etapi ühenduse lõpuleviimist ja käitamist.
- (18) Kreeka teatas oma taotluses, et kuigi täielik ühendamine oli kavas lõpule viia 2023. aasta lõpuks, mis vastab otsuses (EL) 2022/258 tehtud erandi kestusele, on projekti lõpuleviimine viibinud. Vastavalt Kreeka esitatud ajakohastatud ajakavale peaks täielik ühendamine toimuma 2025. aasta lõpuks. Kreeka selgitas, et projektis esineb olulisi viivitusi sündmuste tõttu, mida ei olnud võimalik ette näha enne ehitustöödega alustamist.
- (19) Täpsemalt väitis Kreeka, et COVID-19 pandeemia põhjustas märkimisväärsed viivitusi teatavate ehitusmaterjalide ja teenuste hankimisel. Lisaks põhjustas täiendavaid viivitusi oluliste antiikesemete avastamine kaevetööde käigus, sest pädevad arheoloogiaasutused tuli kaasata loamenetlustesse, mis olid juba käimas. Kreeka märkis ka, et ehituspiirkonnas maa-aluste karstilehtrite avastamine tähendas seda, et tööd tuli peatada, kuni neid lehtreid on saadud piisavalt hinnata ja olukorda kaaluda. 2023. aasta septembris toimunud üleujutuste tõttu hilines projekt veelgi, kuna need mõjutasid Kreeta konverterjaama terasekonstruktsiooni tarnija tootmisprotsessi.

4. HINDAMINE

4.1. **Väikesed ühendatud süsteemid, mille haldamine tekitab olulisi probleeme**

- (20) Kooskõlas määruse (EL) 2019/943 artikliga 64 võib teha erandi kõnealuse määruse artikli 6, artikli 7 lõike 1, artikli 8 lõigete 1 ja 4 ning artiklite 9, 10 ja 11 asjakohastest sätetest kahel juhul, s.o kui:
- liikmesriik suudab tõestada oluliste probleemide olemasolu nende väikeste isoleeritud süsteemide ja väikeste ühendatud süsteemide käitamisel, millisel juhul peab erandile kohaldama tingimusi, mille eesmärk on suurendada konkurentsi ja lõimumist elektrisiseturuga;
 - ELi toimimise lepingu artikli 349 kohaseid äärepoolsemaid piirkondi ei ole võimalik ühendada liidu energiaturuga ilmsetel füüsilistel põhjustel.
- (21) Vastavalt direktiivi (EL) 2019/944 artikli 66 lõike 1 esimesele lõigule võib väikeste isoleeritud süsteemide ja väikeste ühendatud süsteemide puhul teha erandi selle direktiivi artiklite 7 ja 8 ning IV, V ja VI peatüki asjakohastest sätetest, kui liikmesriik suudab tõendada suuri probleeme nende süsteemide käitamisel.
- (22) Nii määruse (EL) 2019/943 kui ka direktiivi (EL) 2019/944 kohaselt peavad liikmesriigid väikeste ühendatud süsteemide puhul tõendama, et selliste süsteemide käitamisel esineb olulisi probleeme. Lisaks peaks erand olema ajaliselt piiratud ja vastama tingimustele, mille eesmärk on suurendada konkurentsi ja integratsiooni elektrienergia siseturuga.

Väike ühendatud võrk

- (23) Kreeta saare kvalifitseerimist väikeseks ühendatud võrguks hinnati otsuse (EL) 2022/258 põhjendustes 36–40. Kuna see hinnang on endiselt kehtiv, kvalifitseerub Kreeta saar väikeseks ühendatud võrguks määruse (EL) 2019/943 artikli 64 ja direktiivi (EL) 2019/944 artikli 66 tähenduses.

Olulised võrgutalitusprobleemid

- (24) Määruse (EL) 2019/943 artikli 64 lõike 1 punktis a viidatud mõistet „olulised probleemid“ ei ole määratlenud ei seadusandja ega ka komisjon oma otsustuspraktikas. Selline lai sõnastus võimaldab komisjonil arvesse võtta kõiki väikeste võrkude eriomase olukorraga seotud võimalikke probleeme, tingimusel, et need probleemid on olulised, mitte vähetähtsad. Kõnealused probleemid võivad olla väga erinevad, olenevalt asjaomase võrgu geograafilisest eripärast, tootmismahust ja tarbimisest, võttes ühtlasi arvesse tehnika arengut, nt elektrienergia salvestamist ja väikesemahulist elektritootmist. Lisaks peavad need olulised probleemid olema seotud väikeste eraldatud ja väikeste ühendatud võrkude käitamisega.
- (25) Taotluses selgitas Kreeka probleeme, mis tekivad Kreeka elektrisüsteemi käitamisel, kui ta kohaldaks ülemineku- perioodi jooksul määrust (EL) 2019/943 ja direktiivi (EL) 2019/944 tervikuna. Nende õigusaktide täielik kohaldamine nõuaks Kreeka integreerimist Kreeka elektriturgudele ühe (ühe pakkumispäiirkonna stsenaarium) või kahe pakkumispäiirkonna (kahe pakkumispäiirkonna stsenaarium) kaudu. Taotluses esitatud asjakohased probleemid viitasid samadele olulistele probleemidele, mida komisjon oli hinnanud oma otsuses (EL) 2022/258.
- (26) Kokkuvõttes tõi Kreeka esile Kreeka elektrituru toimimisega seotud probleemid, kui määrust (EL) 2019/943 ja direktiivi (EL) 2019/944 peaks tervikuna kohaldatama.
- (27) Ühest küljest põhjustaks Kreeka turuosaliste integreerimine Kreeka elektriturule ühe pakkumispäiirkonna stsenaariumi korral suuri ümberjaotuskulusid, mille eest peaksid lõpuks maksma elektritarbijad. Nii või teisiti ei võimalda ebapiisav mõõtetaristu Kreeka turuosalistel täielikult osaleda Kreeka elektri järgmise päeva, päevasisesel ja tasakaalustamisturul. Eelkõige ei ole paigaldatud vajalikke arvestisüsteeme ja need ei saa valmis enne 2024. aasta esimest kvartalit.
- (28) Teisest küljest ei nõua eraldi pakkumispäiirkonna loomine mitte ainult täiendavaid taristuinvesteeringuid, mida ei viidaks nii või teisiti lõpule taotletud erandi kehtivusaja jooksul, vaid see ei tundu olevat sobiv ka pakkumispäiirkonna üldise tõhususe, stabiilsuse ja vastupidavusega seotud põhjustel. Samuti ei oleks see proportsionaalne lahendus, võttes arvesse erandi piiratud kestust.
- (29) Kreeka esitas taotluses ka teavet, mida oli enne otsuse (EL) 2022/258 vastuvõtmist esitatud teabega võrreldes muudetud. Muu hulgas hindas Kreeka, et hüpoteetilise ühe pakkumispäiirkonna ja kahe pakkumispäiirkonna stsenaariumi puhul oleksid elektrienergia kogukulud vastavalt ligikaudu 190 miljonit eurot ja 217 miljonit eurot suuremad kui hübriidmudeli tegelikud kulud samal perioodil.
- (30) Seepärast on vaja viidata otsuse (EL) 2022/258 põhjendustes 41–48 esitatud vastavale hinnangule ja järeldada, et Kreeka on tõendanud, et Kreeka elektrisüsteemi käitamisel väikese ühendatud võrguna esineb olulisi probleeme seni, kuni saar on täielikult ühendatud mandriosa võrguga, st kuni ühendusprojekti II etapp on lõpule viidud.
- (31) Kreetal praegu rakendatava ajutise hübriidmudeli eesmärgiks on neid probleeme lahendada ja vastavalt põhjenduses 29 esitatud põhjustele kaasneb sellega märkimisväärne kasu võrreldes sellega, kui Kreeka võrk oleks ülemineku- perioodil täielikult Kreeka elektrituruga lõimitud.

4.2. Taotletud erandi kohaldamisala**4.2.1. Määruse (EL) 2019/943 artikkel 6, artikli 7 lõige 1, artikli 8 lõiked 1 ja 4 ning artiklid 9, 10 ja 11.**

4.2.1.1. Taotlus

- (32) Seoses määruse (EL) 2019/943 artikliga 6 väitis Kreeka, et Kreeta saarel praegu kohaldatav hübriidmudel ei hõlma tasakaalustamisturgu. Seega oleks vaja teha erand kõnealusest artiklist, et hübriidmudelit saaks jätkuvalt kohaldada seni, kuni Kreeta saar on täielikult võrguga ühendatud.
- (33) Seoses määruse (EL) 2019/943 artikli 7 lõikega 1 ning artikli 8 lõigetega 1 ja 4 märgib Kreeka, et Kreeta saarel praegu kohaldatavas hübriidmudelis ei ole ette nähtud järgmise päeva ja päevasiseseid turge ega tehinguid kummalgi neist turgudest. Seega oleks Kreeka sõnul vaja teha erand kõnealustest artiklitest, et hübriidmudelit saaks jätkuvalt kohaldada seni, kuni Kreeta saar on võrguga täielikult ühendatud.
- (34) Samuti leiab Kreeka põhjenduse 33 alusel, et määruse (EL) 2019/943 artiklites 9, 10 ja 11 osutatud forvardturud, tehnilised pakkumispriidid ja saamata jäänud energia hind ei kohaldu Kreeta saare hübriidmudeli suhtes. Seega oleks Kreeka sõnul vaja teha erand kõnealustest artiklitest, et hübriidmudelit saaks jätkuvalt kohaldada seni, kuni Kreeta saar on võrguga täielikult ühendatud.

4.2.1.2. Hindamine

- (35) Mis puudutab taotletud erandit määruse (EL) 2019/943 artiklist 6, artikli 7 lõikest 1, artikli 8 lõigetest 1 ja 4 ning artiklitest 9, 10 ja 11, siis need sätted käsitlevad forvardturule, järgmise päeva ja päevasisesele turule ning tasakaalustamisturule esitatavaid nõudeid. Kreeka esitatud teabest nähtub, et võttes arvesse Kreeta saarel praegu kohaldatava elektrisüsteemi eripära, ei saa neid turge sellel territooriumil tõhusalt rakendada. Seega on nendest sätetest kõrvalekaldumine põhjendatud.

4.2.2. Direktiivi (EL) 2019/944 artikli 40 lõiked 4–7

4.2.2.1. Taotlus

- (36) Kreeka väitis, et hübriidmudel ei näe ette tasakaalustamisturgu ega turupõhist tugiteenuste hanget. Selleks et hübriidmudel saaks üleminekuajaperioodil edasi toimida, oleks vaja teha erand kõnealusest artiklist.

4.2.2.2. Hindamine

- (37) Võttes arvesse tasakaalustamisturu ja sagedusega mitteseotud tugiteenuste turupõhise hanke puudumist Kreeta saarel, on direktiivi (EL) 2019/944 artikli 40 lõigetes 4–7 sätestatud kohustustest erandi tegemine põhjendatud.

4.3. Taastuenergiade ülemineku, paindlikkuse suurendamise, energia salvestamise, elektromobiilsuse ja tarbimiskaja takistamise puudumine

- (38) Vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 64 lõike 1 viiendale lõigule ja direktiivi (EL) 2019/944 artikli 66 lõikele 2 tuleb erandi tegemise otsusega tagada, et see ei takista üleminekut taastuenergiade, paindlikkuse suurendamist, energia salvestamist, elektrimobiilsust ega tarbimiskaja.
- (39) Mis puudutab taastuenergiade üleminekut, paindlikkuse (sealhulgas tarbimiskaja) suurendamist ja energia salvestamist, siis tuleb märkida, et hästi toimivad forvard-, järgmise päeva, päevasisesed ja tasakaalustamisturud peaksid kooskõlas määruses (EL) 2019/943 ja direktiivis (EL) 2019/944 sätestatud nõuetega andma vajalikke signaale koormuse jaotamiseks ja investeerimiseks, et maksimeerida vastava tehnoloogia potentsiaalset arengut. See peaks nii olema siis, kui Kreeta saar on Kreeka mandriosa võrguga täielikult ühendatud.

- (40) Nagu on märgitud otsuse (EL) 2022/258 põhjenduses 56, kohaldati Kreea suhtes enne I etapi ühendamise lõpuleviimist tehnilisi piiranguid, millega kehtestati talitluskindluse piirangute tõttu taastuenergia kasutamine kuni 25 % ulatuses koormusest. I etapi lõpuleviimine leevendas teatud määral seda taastuenergiale kehtestatud piirangut. Hübridimudel võimaldab Kreetal oma elektrit väikese koormuse ja suure taastuenergia tootmise korral eksportida, et vältida taastuvate energiaallikate piiramist. Kreeka esitas selle väite toetuseks arvandmed, mis näitavad, et 2021. aastal ja eelkõige 2022. aastal, mis oli esimese etapi ühenduse loomise esimene täisaasta, suurenes taastuvatest allikatest elektrienergia tootmine võrreldes eelmiste aastatega.
- (41) Kreeka märgib, et taotletud erand ei aeglusta juba käimasolevat arendustööd ja ettevalmistusi uute taastuenergia tootmisvõimsuste paigaldamiseks Kreea saarele. Kreeka teatas ka, et pärast täieliku ühendamise lõpuleviimist võtab Kreea kasutusele vähemalt 2 150 MW taastuvaid energiaallikaid, mis võib arvestades salvestusseadmete paigaldamist suurendada 2 500 MW-ni.
- (42) Mis puudutab suuremat paindlikkust, energia salvestamist ja tarbimiskaja, siis võimalus pakkuda elektrivõrgu toetamiseks paindlikkusteenuseid, sealhulgas salvestamist, sõltub hinnasignaalide kvaliteedist ja nende võimest pakkuda kõnealuste teenuste osutajatele tõhusaid investeerimis- ja ümberjaotamise stiimuleid. Üldjuhul võib pakkumispirkonna struktuurne ülekandevõime piiratus, mis tekib üleminekuperioodil I etapist II etapini, põhjustada asukohapõhiste paindlikkusteenuste puhul moonutatud investeerimissignaale. Kreea ja Kreeka mandriosa kahe pakkumispirkonna käsitluse puhul oleks investeerimissignaali siiski äärmiselt ebastabiilsed, arvestades II etapi lõpuleviimise ajakava ja Kreea täielikku ühendamist Kreeka mandriosa võrguga, mis leevendab struktuurset ülekandevõime piiratust. Kuna ühendus mandriosa võrguga võimaldab osutada turupõhiseid paindlikkusteenuseid, on lühiajaline erand, mis võimaldab lõimida Kreea kiiresti mandriosa võrguga, kasulik tarbimiskaja, energia salvestamise ja muude paindlikkuse allikate lõimimiseks.
- (43) Määruse (EL) 2019/943 artikli 64 kohaselt ei ole nõutav, et erandiotsused suurendaksid paindlikkuse või energia salvestamise potentsiaali. Kõnealuse artikli kohase erandi eesmärk on üksnes tagada, et see ei takistaks sellist üleminekut. Teisisõnu ei tohiks erand takistada arengut, mis erandi puudumisel loomulikult teel toimuks. On ebatõenäoline, et erandi puudumisel areneks Kreea saare elektrisüsteemides hästi toimivad forward-, järgmise päeva, päevasisesed ja tasakaalustamisturud. Selle põhjuseks on väikeste ühendatud elektrisüsteemide käitamisega seotud raskused, väga vähene konkurents tootmissegmentis ja ühenduse puudumine mandrituruga. Sellega seoses on äärmiselt oluline erandi ajaline piiratus ja valmisolek turu täielikuks toimimiseks kohe, kui II etapp on lõpule viidud.
- (44) Võttes arvesse hübridimudeli lühiajalist olemust, ei ole sellel ilmselt märkimisväärset mõju taastuenergia, paindlikkuse, energia salvestamise, elektromobiilsuse ja tarbimiskaja edasisele arengule.
- (45) Lisaks peab komisjon määruse (EL) 2019/943 artikli 64 lõike 1 kohaselt määrama, kui suurel määral peavad erandid võtma arvesse võrgueeskirjade ja suuniste kohaldamist. Sellisel juhul kohaldatakse praegu ja edaspidi Kreea saare suhtes võrgueeskirju ja suuniseid, välja arvatud sätted, mida mõjutab põhjendustes 32–37 kirjeldatud erandi kohaldamisala.

4.4. Erandi ajaline piirang ja tingimused, mille eesmärk on suurendada konkurentsi ja lõimumist elektrienergia siseturuga

- (46) Määruse (EL) 2019/943 artiklis 64 ja direktiivi (EL) 2019/944 artiklis 66 on sõnaselgelt sätestatud, et erand peab olema ajaliselt piiratud ja et sellele tuleb kohaldada tingimusi, mille eesmärk on suurendada konkurentsi ja lõimumist elektrienergia siseturuga.
- (47) Võttes arvesse Kreeka poolt põhjenduses 19 esitatud põhjusi, piirdub uus eranditaotlus üleminekuperioodiga, mis lõpeb hiljemalt 31. detsembril 2025.

(48) Arvestatakse, et 31. detsembriks 2025 peaks Kreeta ja Kreeka mandriosa vaheline võrguühendus olema kasutusvalmis, nagu ka asjakohane mõõtetaristu, mis võimaldab Kreetal saada osaks Kreeka elektri hulgimüügiturgudest. Kreeka kinnitas, et ühendusprojekti lõpuleviimine ei viibi enam.

4.5. Jõustumise aeg

(49) Kuigi taotlus saadi kätte 18. detsembril 2023, ei olnud seda otsust võimalik vastu võtta enne 31. detsembrit 2023, mil otsusega (EL) 2022/258 tehtud erand aegus. Selleks et vältida õigusraamistiku kiiret ja ettearvamatut muutumist ajavahemikuks 1. jaanuarist 2024 kuni käesoleva otsuse vastuvõtmise kuupäevani, mis võib tõsiselt kahjustada turu toimimist Kreeta saarel ja võimalik, et ka Kreeka mandriosas, tuleks käesolevat otsust kohaldada alates otsusega (EL) 2022/258 tehtud erandi lõppkuupäevale järgnevast kuupäevast, nimelt alates 1. jaanuarist 2024,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Kreeka Vabariigile tehakse Kreeta saare suhtes erand määruse (EL) 2019/943 artiklist 6, artikli 7 lõikest 1, artikli 8 lõigetest 1 ja 4, artiklitest 9, 10 ja 11 ning direktiivi (EL) 2019/944 artikli 40 lõigetest 4–7.

Artikkel 2

Artikli 1 alusel tehtud erandit kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2024 kuni 31. detsembrini 2025 või kuni Kreeta ja Kreeka mandriosa vahelise ühenduse II etapi lõpuleviimiseni, olenevalt sellest, kumb on varasem.

Artikkel 3

Kreeka Vabariik teavitab Euroopa Komisjoni kaks korda, s.o esmalt 31. detsembriks 2024 ning seejärel 30. juuniks 2025 Kreeta ja Kreeka mandriosa vahelise ühenduse II etapi lõpuleviimiseks ja tööstuslikuks käitamiseks tehtud edusammudest ja edasistest kavadest, sealhulgas seoses sellise piisava mõõtemistaristu kasutuselevõtu ja kasutamise, mis võimaldab Kreetal osaleda Kreeka hulgimüügi- ja tasakaalustamisturul.

Artikkel 4

Käesolev otsus on adresseeritud Kreeka Vabariigile.

Brüssel, 29. aprill 2024

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Kadri SIMSON